

Position paper Binnenklimaat Nederland 'Meten is weten':

"Stel een landelijk ventilatieplan op voor een open samenleving"

In de Tweede Kamer vond op 16 mei een rondetafelgesprek "Langere termijn coronabeleid" plaats waar wetenschappelijke experts waren uitgenodigd om Tweede Kamerleden te informeren. Ventilatie was een van de zeven onderwerpen die aan bod kwam. Voor dit gesprek en het commissiedebat later in juni, heeft Stichting Binnenklimaat Nederland een position paper opgesteld. Daarin bepleit Binnenklimaat Nederland onder meer om het overheidsbeleid dat België hanteert – een meer centrale aanpak van het binnenklimaat in alle publieke gebouwen – naar Nederlandse maatstaven te brengen.

“Het coronavirus blijft onder ons. Het uitgangspunt van de langetermijnstrategie van de overheid is echter een open samenleving. Om dat te bereiken moeten we de samenleving weerbaar maken tegen ervaringen van het coronavirus of andere virussen. Onderdeel daarvan is een veilige werk-, leer- en woonomgeving waar virussen minder kans krijgen. De belangrijke preventiemaatregel om het risico op overdracht van virussen te verkleinen is een gezond binnenklimaat. De verspreiding van het coronavirus vindt immers grotendeels plaats via druppels in de lucht.

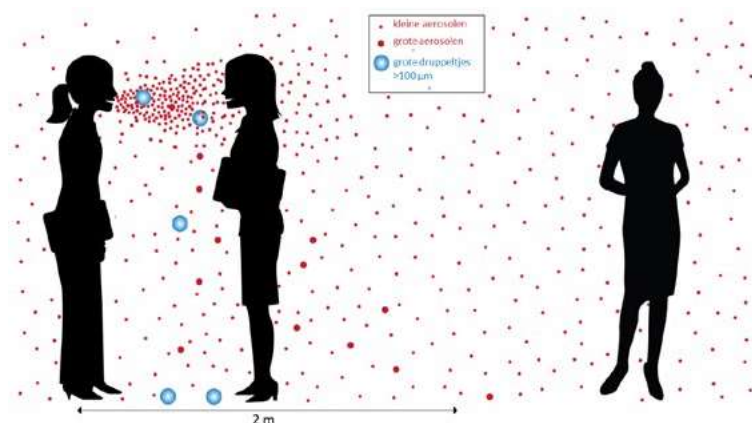
Veel (verouderde) openbare gebouwen beschikken niet over voldoende ventilatiecapaciteit om de besmettingskans voldoende te verlagen. Tijdens de coronapandemie ontstond er met name een discussie over de achterstand van het binnenklimaat in scholen. Het probleem is echter breder en speelt ook in andere (openbare) gebouwen een rol. Die achterstand is bovendien schadelijk voor de algehele volksgezondheid. 60% tot 95% van de schadelijke stoffen waar de longen mee in aanraking komen, ademen we in binnenruimten in. Dit heeft grote negatieve effecten op de gezondheid, en leidt bv. tot (blijvende) luchtwegklachten, productiviteitsverlies, slaapproblemen en hart- en vaatziekten. Een goede preventieaanpak vraagt daarom erkenning van het belang van een gezond binnenklimaat.

Nederland loopt achter met de aanpak van het binnenklimaat

Sinds het begin van de coronapandemie zijn er landelijk (naast advies) echter geen tastbare maatregelen genomen om het binnenklimaat in openbare gebouwen te verbeteren. Daarmee loopt Nederland achter. In België is inmiddels een landelijk ventilatieplan aangekondigd, om het binnenklimaat te meten en stimuleren in alle publiek toegankelijke gebouwen, zoals bv. in de horeca, bioscopen en sportgelegenheden. De beheerder van het gebouw wordt gevraagd om de luchtkwaliteit te monitoren, een risicoanalyse uit te voeren en evt. maatregelen te nemen. De regering wil op die manier een van de lessen van de pandemie - het belang van een gezond binnenklimaat - meenemen naar de toekomst.

Stel een landelijk ventilatieplan op voor een open samenleving

In de brief over de langetermijnstrategie staat dat er met diverse departementen en sectoren wordt gekeken waar de meeste winst in ventilatie behalen valt. Deze inzet is welkom, maar mogelijk ontbreken concrete landelijke richtlijnen en sturing van de overheid in deze aanpak. Dat is een gemiste kans. Een gezond binnenklimaat zorgt ervoor dat ondernemers open kunnen blijven of veilig meer capaciteit

Figuur 1: Visualisatie van lucht- en directe transmissieroutes van een virus zoals SARS-CoV-2.

Foto 1: Lockdowns zoals in horecagelegenheden de afgelopen twee jaar, moeten in de toekomst voorkomen worden door een centraal ventilatieplan op te stellen.

kunnen toelaten. Bovendien bevordert dat altijd de volksgezondheid. Binnenklimaat Nederland pleit daarom voor een landelijk plan voor een gezond binnenklimaat en de noodzakelijk rol die ventilatie daarin heeft. Een plan dat bovendien perspectief biedt voor ondernemers en bijdraagt aan een open samenleving. Hierin zou het meten van de luchtkwaliteit centraal moeten staan. Kortom: meten is weten!

Hoe kunnen we dat concreet aanpakken?

- Het binnenklimaat is de belangrijkste factor die bepaalt of bijvoorbeeld kapperszaken, scholen of horecagelegenheden veilig zijn voor bezoek. Pak daarom net als in België centraal de regie over een landelijk plan voor het binnenklimaat in alle publieke gebouwen, in samenwerking met diverse sectoren zoals Binnenklimaat Nederland
 1. Meten is de basis. CO₂-meters kunnen een goede indicatie geven van de luchtkwaliteit en het besmettingsrisico. Inmiddels worden alle klaslokalen in Nederland voorzien van CO₂-meters. Stimuleer CO₂-metingen in alle publieke gebouwen, net als in België.
 2. Koppel een gezonde CO₂-waarde aan het openblijven van sectoren of minder capaciteitsbeperkingen. Zodat beheerders van een gebouw die aan kunnen tonen dat hun gebouw veilig is perspectief hebben en niet (onnodig) hoeven te sluiten.

3. Zorg dat beheerders maatregelen kunnen nemen om hun gebouw veilig te maken. Vanwege de gezondheid is voldoende ventilatiecapaciteit altijd de basis. Dat kan door het moderniseren van ventilatiesystemen of correct gebruik van bestaande installaties. Indien nodig kunnen ondernemers aanvullende maatregelen nemen zoals het openen van ramen buiten het stookseizoen of het aantonen van de aanwezigheid van een luchtreinigingssysteem. Zorg daarbij wel voor kwaliteitseisen aan de beschikbare toepassingen, zodat gelukszoekers die niet aan controle onderhevig zijn, geweerd worden.

- Stel een onderzoeksagenda op: (I) onderzoek de staat van het binnenklimaat in openbare gebouwen (II) onderzoek in welke mate de combinatie van ventilatie en luchtreiniging de verspreiding van virussen tegengaan en (III) de langetermijneffecten van het binnenklimaat op de gezondheid. Vertaal de uitkomsten naar een innovatieagenda en concrete normen en richtlijnen.
- Ondersteun ondernemers bij het benutten van innovatieve systemen. Stel daarvoor een subsidieregeling op voor een selectie van sectoren die tijdens de coronapandemie moesten sluiten. Stimuleer de aanschaf van CO₂-meters, (energiezuinige) vraaggestuurde ventilatie, luchtreiniging en andere innovatieve toepassingen.
- Informeer over het belang van een gezond binnenklimaat via een communicatiecampagne. Maak gebruik van de inzet en kennis van de sector en maatschappelijke partijen zoals het consortium Gezond Binnen. Benadruk daarbij ook wat de burger zelf kan doen om het binnenklimaat te verbeteren, zonder technische aanpassingen.
- De eisen aan het binnenklimaat vanuit het Bouwbesluit hebben voornamelijk betrekking op de inrichting van een gebouw, geur en op comfort, niet op gezondheid of virussen. Deze norm is dus achterhaald. Bovendien is het binnenklimaat na oplevering niet meer aan controle onderhevig. Dat draagt niet bij aan een open samenleving. Stel daarom in het Bouwbesluit meetbare eisen aan de kwaliteit van het binnenklimaat. De CO₂-gehalte zou hier een centrale rol in moeten krijgen. Hier zijn al nuttige tools en richtlijnen voor, zoals het Programma van Eisen Gezonde Kantoren. ”